

KRIGSOVERSIKT PRIMO OKTOBER.

Allerede nå kan det sies at Churchill har innfridd sitt løvfall. Italia har kapitulert; de store øyer og en tredjedel kupert, samtidig som russerne har ført sin store sommeroffensiv. Allerede nå har de tyske arméene i øyeblikket befinner seg i en kritisk stilling. Imidlertid nærmer seg sin avslutning, og vi skal forsake en vurdering av den alminnelige militære situasjon foran den femte krigsvinter. Først skal vi imidlertid gi en kort oversikt over de viktigste begivenhetene siden vår forrige oversikt.

Med eroberingen av Brjansk var den tyske Desna-linje gjennombrutt på østfronten, og den 25. sept. falt byen Smolensk etter et stort anlagt konsentrisk angrep. Eroberingen av Smolensk er en av de største og mest betydningsfulle russiske seire i denne krig. Byen har vært på tyske hender siden juli 1941,

løfte om store begivenheter før av det italienske fastland er ok-

fram til Unjepr, der de tys-

2 og var av tyskerne utbygd til forsyningssentrum for hele sentralfronten. Militære beregninger går ut på at tyskerne hadde samlet omkring 1 million tonn forsyninger i og omkring dette knutepunktet. Erobringen av denne by åpner store muligheter for russerne. Samtidig med Smolensk falt også Roslavl, en stor by på jernbanen Smolensk-Briansk, og siden har hele sentralfronten rullet vestover mot en linje som markeres av Vitebsk, Orsja, Mogilev og Gomel, som alle er sterkt truet. Det er intet mindre enn hovedforbindelsen mellom nord- og syd-fronten kampen nå står om, og utfallet av kampen kan få de største konsekvenser. -- Også på sydfronten har russerne vedlikeholdt et sterkt press mot de retirerende tyske arméer, og etter erobringen av Poltava er de russiske arméer ikke bare trengt fram til Dnjepr over en flere hundre kilometer lang strekning fra Saporosje til nord for Kiev, der Tsjernikov er besatt, men det har også lykkes russerne på flere steder å trenge over elven og opprette bruhoder på den vestre bredd, således ved Kremensjuk der tyskerne med nød og neppe unngikk å bli avskåret, da russerne ero锣ret byen ved månedsskiftet. Mellom Saporosje og Det Asovskie Hav har de russiske forsøk på å støte fram mot Perikop og avskjære Krim ført til et av de voldsomste slag i denne krig. Hittil har det lykkes tyskerne, ved innsats av store reserver bl.a. fra Krim, å demme opp for den russiske framrykning i dette avsnitt, men kampene vedvarer ennå. -- På Kubanfronten holder tyskerne nå bare spissen av Tamanhalvøya, etter at de oppga havnebyen Temrjuk i slutten av september og nå nylig byen Taman. En kan nå som helst vente melding om at de har måttet oppgi den siste rest av dette bruhode, som gjennom måneder har vært forsvar med overmåte seighet.

Etter stabiliseringen av en sammenhengende front tvers over Syd-Italia har de allierte stadig presset feltmarskalk Kesselrings styrker - som anslås til 6 divisjoner - mot nord. Hurtigst har framrykningen gått langs Adriaterhavet, hvor den 8. armé har besatt en rekke byer. Den viktigste er Foggia med sine 13 flyplasser. Store allierte styrker er også landsatt lenger nord på Adriaterhavskysten, ved Termoli, og de truer med å avskjære det tyske tilbaketog, som her foregår så raskt at hele den tyske front vakler. -- I vest ble Neapel ero锣ret etter et 5 dagers slag, og general Clark forsøker nå ved hurtig forfølgelse å hindre tyskerne i å sette seg fast i nye stillinger. Med Neapel har de allierte sikret seg en utmerket havn, som - selv om den er "planmessig" ødelagt av tyskerne, og det vil ikke si så lite - nok i løpet av kort tid vil bli til stor hjelp for de videre operasjoner. - På Korsika er kampene slutt, og betydelige tyske styrker er tilintetgjort under forsøk på å evakuere med båt og fly.

På Balkan fortsetter partisanstridene, som blusset sterkt opp etter Italias kapitulasjon. Under medvirken av engelske offiserer er partisanene blitt militært organisert og italienerne har i stor utstrekning overlatt dem våpen og annet utstyr. Heftigst er kampene i Nordvest-Balkan og langs Adriaterhavskysten. Her har dog partisanene etter måttet oppgi havnebyen Split, og de allierte har hittil ikke vært i stand til å yte annet enn beskjeden aktiv støtte fra sine nyervervede baser i Italia. Det har foreløpig lykkes tyskerne ved sine disposisjoner å avverge de omfattende politiske følger som Italias kapitulasjon truet med å utløse på Balkan.

Den allierte luftoffensiv mot Tyskland blusset sterkt opp ved månedsskiftet. Mannheim, Ludwigs-hafen, Emden, Hannover, München, Kassel, Frankfurt am Main og Wiener Neustadt har vært utsatt for svære angrep, men ennå er det intet som tyder på at en invasjon i vest er umiddelbart forestående.

Stillingen foran den femte krigsvinter: Når den øyeblikkelige situasjon skal bedømmes, må en holde seg for øyet at de russiske fangetall tyder på at det har lykkes tyskerne å gjennomføre sin større retrettbevegelse i øst uten alvorlig svekkelse av de tyske arméers kampkraft. (Virkningen på moralen ute og hjemme er det ennå for tidlig å uttale seg om.) Det er mulig at dette forhold sammen med den sterke for lengelse av de russiske forbindelseslinjer og den forestående soleperiode, vil føre til en foreløpig stans i den russiske framrykning. De stadig hyppigere tyske motangrep tyder på at det er den tyske hærledelses hensikt å forsøke - i allfall midlertidig - å stans russerne ved Dnjeprlinjen.

(Fortsettelse side 7)

Ja, hva er "hitler" i dag? Ikke annet enn et begrep som sannsynligvis riktigere burde skrives H-i-m-m-l-e-r, - uttrykket for en meningsretning med hensyn til den strategiske krigsførsel. hitler - la oss kalle det så - står i dag i ferd med desperate handlinger. Han ser ikke lenger sitt endelige mål i fiendens nederlag, det vil allikevel ikke komme. Den militære overraskelse hitler har lovet sitt folk, hvis det forholder seg rolig, vil visserlig heller ikke komme. Hans mål er å holde enhver avgjørelse på den indre front borte og forhale tiden til "underet" skjer. Det siste halmstrået som propagandaen i dødsangst griper etter, er troen på "underet". "Den som tror at seieren skal bli hans, den skal seire!"

Kanskje er en slik seier ikke så lettkjøpt som en skul-le tro - allikevel. La det være vårt mål å drepe denne tro-en på "underet" med ethvert middel vil har!

Begivenhetene i Danmark har vist at det tjener ingen-ting å bøye kne for de blodtörstige. Det er blod de vil ha, enten det kommer fra den stående eller fra den faldne. Smyg unna! Gli ut av hans bøddelhender! Men bøy deg ikke! Gå ikke til ubetenksomme hand-linger som kan røbe deg selv eller de krefter som står bak deg! Men drep ham med nålestikk, frys ham bort, så han ikke føler seg trygg noe sted! - Han er ingenting annet enn en snikmorder og en tyv om natten.

vvv vvv vvv

EN FRONT SOM HOLDER.

Det avsnitt av hjemmefronten som de norske lærere holder, er et eksemplarisk eksempel på en fast og stabil frontlinje, som prompte avisser ethvert - stort eller mindre - angrepsforsøk mot den.

Vi har ennå i friskt minne den store og dramatiske konflikt i fjor vår. Lærerne seiret - og sei-ret stort. Ungdomstjenesten ble def intet av, lærersambandet heller ikke.

Derpå kom den stort anlagte plan med å skifte lærerne ut med ekspress-produserte nye lærerkrefter fra de 3-månedlige naziskoler. Planen strandet, dels på lærernes uredde holdning, dels på den uvilje læreraksjonen hadde vakt innen hele folket, ja endog blant nazistene selv.

Likedan er det gått med innføringen av nazi-lærebøker i skolene. Lærerne går konsekvent ikke med på den slags. Nazibladet "Den norske Skole" som nazistene har den frekkhet å sende lærerne, har de i vesentlig grad returnert. Ingen lærer overtar stillinger etter arresterte eller avsatte kollegaer. Kort sagt: Lærerne kjemper og kjänner intet kompromiss.

Det er et spørsmål om det norske folk til fulle er oppmerksom på hvilken prestasjon lærerne har yt-tet og gennå yter i den voldsomme kamp mot nazityranniet. Skjønt det sitter nazister i alle topp-stillinger, avisér de alle nyordningsforsøk og følger sine gamle retningslinjer i skolearbeidet. Hva har ikke denne holdning betydd for å verge det oppvoksende slektledd mot nazismens dødbringende gift? Men først og sist har lærerne vist hele det kjempende Norge både at det skal kjempes for å bevare våre gamle åndsverdier og at det nytter å kjempe.

En viss ytre stillhet har nå en lang tid preget skolefronten. Det bør dog bringes til videre kunnskap at det i de siste måneder er utkjempet en ny trefning, som viser at aktpågivnenheten og kamp-

Kan du da ikke et øye-blikk glemme den annen front?

gløden fremdeles er i orden ved skolefronten. - På vå�parten låget quisling en ny lov for lærerutdannelsen. Ifølge denne skulle det fra høsten opptas 5 klasser i en fem-årig skole. Samtidig ble det - uten noen ny lov - bestemt at det skulle opptas 10 ett-årige studentklasser. Det hele skulle selvsagt stå i nazifiseringens tegn. - Mot disse nazifiseringensplaner ble det øyeblikkelig reist hammelig motstand fra lærerhold. Nazistene på sin side reklamerte i sommer med den veldige søkering skolene hadde fått. Det hele var blitt en enorm suksess - etter propagandaen å domme.

Det viser seg imidlertid nå at det er gått med denne nazi-aksjon som det hittil er gått med alle de andre som har vært rettet mot lærerne, den er gått fullstendig i vasken. Vi bringer her resultatet:

Ved Tromsø, Stord og Notodden lærerskoler er absolutt ingen klasser kommet i gang. Ved Elverum lærerskole møtte det 11 stykker til opptakelsesproven. Av disse strøk 3, mens 7 fikk betenkneligheter under sitt opphold i lærerbyen og dro hjem. Departementet forlangte så 2 av dem som strøk, oppatt og overførte 13 gjenværende elever på Levanger lærerskole til Elverum. Hermed oppnådde de en klasse på 20 elever. - Til studentklassen på Elverum møtte det bare 3 elever, som så ble sendt over til Hamar nyopprettede nazilærerskole, så det her ble en klasse på hele 7 - syv - elever. Ved Levanger lærerskole er det igjen en mindre studentklasse. - Nazistenes svære planer er altså foreløpig redusert til en fem-årig førsteklasse med 20 elever og 2 små studentklasser - i hele landet. Beregningen gikk ut på å komme i gang med ca. 450 elever. Propagandaen fablet om mangedobbelts søkering. Resultatet er ca. 45, men det skrumper nok ytterligere inn, når elevene har suget mer lærerluft inn.

La dette siste eksempl fra lærernes kamp tjene til å vise at DET NYTTER å forsøke å forpurre nazistenes planer. Likeledes viser det at tiden ennå ikke er inne til å slappe det ringeste av i kampviljen. Det gjeller å kjempe seigt og energisk - som om krigen skulle være 10 år til, og håpfullt - som om den var slutt i morgen. Enhver nazi-aksjon må fremdeles - ubønnhorlig - forsøkes knust i sin fødsel.

vv vv vv

STORE ORD OG FETT FLESK!

Den 30. januar 1941 sa Hitler i en tale bl.a.: "Jeg har flere ganger lest at engelskmennene har til hensikt å begynne en stor offensiv et eller annet sted. Mitt eneste ønske er så at de i forveien forteller meg hvor de här tenkt på å komme. Jeg ville i så fall gjerne på forhånd la området ramme. Ja, jeg vil spare engelskmennene for alt besvar med landstigningen. Så kunne vi presentere oss for hverandre og snakke sammen igjen -- på det språk som synes å være det eneste de forstår. Engelskmennene nærer ennå visse håp - for håpe må de jo. Men hva venter de på? Venter de kanskje på hjelp utenfra? Venter de kanskje på Amerika? Kun et kan jeg si: Vi har på forhånd kalkulert med alle muligheter. Den som tror at han kan komme England til hjelp, bør vite at hvert eneste konvoyert eller ukonvoyert fartøy som møter våre ubåter blir torpedert. --- Skulle han ha noen andre forhåpninger, kan jeg bare si at jeg fatter det ikke. De sier at Italia kommer til å svikte. Men i stedet for å soke å lage revolusjon i Milano burde horraue passe på at ist ikke bryter ut revolusjon hos dem selv. --- Jeg er overbevist om at 1941 kommer til å bli den store europeiske nyordnings historiske år."

Den 22. juni 1941 angrep Hitler Russland og den 7. desember samme år angrep Japan De Forente Staater og Det Britiske Imperium. Russene vek i begynnelsen, men tilføyet om vinteren tyskerne et stort nederlag. De fallende konjunkturer anskueliggjøres ganske tydelig i Hitlers tale i Sportspalasset 30. januar 1942: "Denne præmeker og fyllenhund Churchill - hvilke bestående verdier har han egentlig skapt, denne forlyede figuren, dette førsteklasses døvendrog? Hvis denne krig ikke var kommet, ville man i århunder ha talt om vår tidsalder, om oss alle, ja også om min egen person som skaperne av det store fredsverket. Men om det ikke var lykkes Mr. Churchill å få i gang denne krigen, hvem ville da ha talt om han? Nå kommer han til å få sitt navn foreviget som ædeleggeren av et verdensrike som

han selv, og ikke vi ødela. Han er en av verdenshistoriens mest yndelige herosatraturer, ute av stand til å prestere noe positivt eller å utføre en skapende handling, bare i stand til å ødelegge. Om hans kollega i Det Hvide Hus vil jeg helst ikke snakke. Det dreier seg her om en beklagelig dåre. --- Hvordan dette året kommer til å ende, vet jeg ikke. Om krigen kommer til å slutte i år, kan intet menneske uttale seg. Men ett vet jeg, at hvor fienden enn kommer til å visa seg, vil vi slå ham!"

vv vv vv
"ONE WORLD".

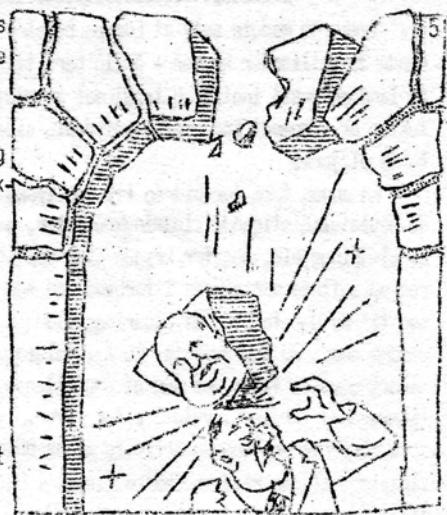
Det er rekordsalg av bøker om krigen i England og U.S.A. Det største salg av en enkelt alminnelig bok er Wendell Wilkie's bok "One World" som på 2 måneder ble solgt i 1,2 mill. eksemplarer bare i U.S.A.

Wendell Wilkie, en forholdsvis ung amerikansk advokat som var Rooseveltts motkandidat ved siste valg, men nå hans begeistrede tilhenger, flog rundt jorden på 49 dager med et amerikansk 4-motors bombefly. De 30 fulle dager han tilbrakte i Egypt, Den nære Orient, Russland og Kina, ble benyttet til siste minutt, og som Rooseveltts spesialutsending fikk han de beste sjangser til å gjøre førstehånds iakttagelser.

Wilkie treffer general Montgomery i Egypt og blir overbevist om at den britiske generalen er føterangs, klartseende hærforer. Wilkie ber ham si sin mening om tyskerne og Rommel, og her er svaret: "Tyskerne er gode soldater fordi de er yrkesmilitære. Rommel er dyktig, men han har en feil, han gjentar seg."

Wilkie blir mottatt av Stalin som han kaller en av samtidens betydeligste personligheter. Stalins utseende overrasket. Han var så lav at høyden bare kunne anslås til 160 cm., med veldig hode og store øyne. En mann som avskyrl talent og alltid gir konseise, dypt gjennomtenkte svar. Wilkie forstår av samtalens at Russland har uhyre vanskeligheter å kjempe med, ernieringsmessig, kommunikasjonsmessig og med hensyn til rekrutteringen. "Det rekker hverken med fedrelandskjærlighet eller tapperhet", sa Stalin, "utgangen av et slag bestemmes først og fremst av antall, dyktighet og tilgang på materiell." - Stalin trodde ikke på noe snarlig indre sammenbrudd i Tyskland. Den eneste måten å besiege tyskerne på var å slå dem militært. Men Wilkie forstår snart hvilken gigantisk anstrengelse russene har tatt på seg fordi nasjonen ikke har annet valg enn å seire eller - og fordi den har bestemt seg for å seire. Folket og lederne er besatt av selvtillit og fanatisk tro på sin seier.

Kina gjør et imponerende inntrykk på Wilkie som ikke nok kan understreke hvilken ulyre ny verdensmakt er under steppning under den voksende kinesiske nasjonalisme. Boken formar seg som en budiende appell for oppslutning om de demokratisk idealene. Redningen for ettertiden ligger i en fordomsfri, oppriktig og ærlig gjensidig forståelse mellom de store verdensmakter U.S.A., Storbritannia, Russland og Kina. "De små land i Europa", heter det i denne bemerkelsesverdige bok, som sikkert er meget opinionsskapende i U.S.A., "kan meget vel gjennopstå som politiske enheter, men da kan ikke på ny bli økonomiske og militære enheter, dersom det skal finnes noen virkelig forhåpning om å stabilisere Vest-Europa, både for deres eget beste og for verdens fred og økonomiske tryghet."

Forste stenen er fallt ut av triumfbuen.

vv vv vv

HVEM FINANSIERER TYSKLANDS KRIGSFØRSEL?

Tyskerne medgir selv at Europa betaler et bidrag på mer enn 2.000 millioner pund - omrent tilsvarende 35 milliarder kroner - årlig bare til underhold av okkupasjonstroppene. En regner at de okkuperte land må avstå inntil en tredjedel av nasjonalinntekten før krigen. Når en tenker på at nasjonalinntekten er skrumpet inn ganske betydelig siden krigsutbruddet, forstår en hvilken uhørt belastning dette må utgjøre.

* En annen form for bidrag til den tyske krigsfinansiering enn direkte ytelsjer, tvinges fram gjennom de uavlatelig stigende clearingkreditter, som har skaffet tyskerne en uvurderlig biinntekt. Den samlede clearinggjeld, som før krigen gikk opp i 40 mil. pund sterling, er nå oppe i 900 mil. Hvor stor fare og inflasjonsrisikoen i forbindelse med dette er for de land som er berørt av det, kan en slutte seg til av det forhold at clearinggjelden i forhold til den samlede seddelsirkulasjon svarer til ikke mindre enn: 20 % i Romania, 25 % i Belgia, 50 % i Holland og 80 % i Bulgaria. Dette utspekulerte clearingsystem fører med seg at angjelende land må selge en betydelig del av sin produksjon uten å få tilsvarende verdier i valuta eller varer. Som følge herav må de respektive regjeringer finansiere landets eksportører, som naturligvis må ha betaling, om de skal kunne fortsette produksjonen. Tysklands clearinggjeld er på denne måten f.eks. i Belgia nådd opp i nesten 25.000 mil. belg.frc. hvilket svarer til landets eksport i forkrigsåret 1937 og til omrent 50 % av fjorårets nasjonalinntekt. I Danmark var clearingfordringene og andre krav på Tyskland nylig nådd opp i 3.270 mil. d.kr.

Før å få en løsning på disse problemer har en i tyske kretser droftet spørsmålet om å "plassere" dvs. påvinge de okkuperte land tyske krigslån som betaling for deres leveranser. Det kjente tyske fagtidsskrift "Der deutsche Volkswirth" har satt fram et forslag i denne retning, og tyskerne er vel troende til å gripe til dette og! -- Deres utplyndringssystem er i sannhet rutinemessig utspekulert og metodene veksler lett fra det ene tilfelle til det annet.

vvv vvv vvv

DANMARK.

Etter 29. august senket tausheten seg over Danmark, men sabotasjehandlingene fortsetter som før. Det er bare det "offisielle Danmark" som er taust; det fins ikke lenger noen regjering i landet. Det har gått rykter om at det nå føres forhandlinger mellom tyskerne og representanter for de danske partier. Det ligger i sakens natur at det er tyskerne som har innledet disse forhandlinger. De lengter etter å få i stand en dansk regjering som har autoritet og som kan garantere at hele administrasjonen vil fungere knirkfritt. Det sies at tyskerne under disse forhandlinger har vært villige til store innrommelser. De skal ha fragått sitt tidlige krav om dødsstraff for sabotasje og erklært seg tilfreds med 5 års fengsel som maksimumsstraff. Tyskerne skal derimot ha krevet at det danske politi aktivt skal medvirke i kampen mot sabotasjen. -- En vet ikke hvordan den avsatte danske regjering og andre ledende danske politikere stiller seg til dette forslag. Sannsynligvis vil de framkomme med vissekrav innen de går med på å danne en ny regjering som skal samarbeide med tyskerne. Forst og fremst fordrer de at de menn som ble arrestert da unntagelsestilstanden ble innført, skal løslates.

Hvis tilstanden er som ovenfor antydet, - hvis tyskerne nå virkelig må krype til korset og be danskene om å være snille og etter igjen overta landets styre - da har tysk okkupasjonsforvaltning i sannhet lidt et kolosalt nederlag. Situasjonen er imidlertid langt fra usannsynlig, når en tenker på de kort danskene har på hånden. Det beste kort er tyskerne oppriktige skrek for at den danske administrasjon skal gå i stå gjennom arbeidsnedleggelse, så tyskerne selv må overta alle funksjoner - store som små. Den ordning som har vært gjellende fra 9. april 1940 til 29. august i år, har vært ideel fra tysk synspunkt, da den har spart tyskerne for alt det besvar de har hatt i andre okkuperte land.

vvv vvv vvv

Selv om dette skulle lykkes, har imidlertid russerne oppnådd store fordeler under sin sommeroffensiv.⁷ Den russiske plan for sommerfelttoget gikk ut på å undergrave det tyske forsvar ved stadig å lage nye kiler inn i de tyske linjer, fortrinnsvis mot jernbaneknutepunkter. Tyskerne åpnet spillet med Kursk-offensiven, men denne førte ikke til målet. Den umiddelbart påfølgende russiske motoffensiv desorganiserte hele det tyske forsvar mellom Brjansk og Karkow med den sistnevnte bys fall til følge. Derved var Donetslinjen brutt og hele sydfronten falt sammen. Det tyske tilbaketog på dette frontavsnitt var imidlertid ikke sommers største ulykke, da en tilbaketrekkning her etter alt å dømme inngikk i den tyske hærtledelses opprinnelige planer, om enn i en mer kontrollert form. Langt verre var det at russerne senere erobret Brjansk og dermed brøt Desnalinen, for så ved den umiddelbart påfølgende erobring av Smolensk å åpne "døren til Balticum" mellom Dnepr og Dvina på glott. -- Ved sin sommeroffensiv har russerne berovet tyskerne praktisk talt alle de gjennom 2 år utbygde støttepunkter som ga den tyske østfront så stor styrke i dybden. Den front tyskerne nå holder, lider av åpenbare mangler som vinterlinje, selv om forbindelsene er blitt betydelig kortere. Riktig nok holder tyskerne ennå Vitebsk og Orsja som en bakre sperring, men forsvarer av denne linje hvilte på den framskutte stilling Smolensk. 500 km. lengre syd, ved Kiev, peker en kile over Dnepr mot orosten, likesom fronten har et svakt punkt ved Saporsje, der Dnepr boyer vestover.

Kampene er alt i gang ved Dnepr-linjen, men ennå er det for tidlig å si om russerne vil forsøke å bryte den for soleperioden, eller vente til vinteren setter inn. Under alle omstendigheter er stillingen den at russerne foran det 3. vinterfelttoget i øst holder posisjoner som åpner rike muligheter. Et framstøt mot vest fra Smolensk-området, ville meget snart bringe hele den tyske nordfront i fare og sannsynligvis tvinge tyskerne til å evakuere Leningrad-området for å trekke seg tilbake til linjen Riga-Minsk. Konsekvensene for Finnland ved en slik utvikling trenger ingen kommentar. - Lenger syd er den tyske sentralfront meget utsatt p.g.a. de milevide Pripet-Pinsk myrer, som dette frontavsnitt har i ryggen. Et framstøt over Kiev mot Korosten ville kunne bryte forbindelsen mellom sentral- og sydfront ved Pripet-sumpene. Endelig ligger forholdene lengst i syd til rette for et russisk framstøt mellom Saporosje og Melitopol mot Svartehavet vest for Perikop, for å avskjære den strategisk viktige Krim-halvøya. Alt tyder på at russerne har tilstrekkelige reserver i beredskap til fullt ut å kunne utnytte de rike muligheter situasjonen byr på.

Stillingen i øst er således alt annet enn oppmuntrende for tyskerne, og synderlig trøst kan de heller ikke finne ved å rette blikket mot syd eller vest. Ennå er det for tidlig å si hvor tyskerne vil forsøke å stanse den allierte framrykning i Italia, men allerede nå har de allierte sikret seg baser som gjør den strategiske stilling ytterst vanskelig for tyskerne på Middelhavsfronten og byr de allierte mange fordeler. - Fra Korsika er det 170 km. til Rivieraen, fra Syd-Italia er det 100 km. til den albanske kyst, i Den nære Orient står 9. og 10. armé og i Egeerhavet har de allierte nylig besatt øyene Samo., Leros og Kos utenfor den tyrkiske kyst. Sett på bakgrunn av stillingen i øst og erfaringene fra Salernoslaget, (invasjon lengre enn 160 km. fra egne jagerflybasir er meget risikabelt) kan en Balkan-invasjon fortone seg sannsynlig som ledd i en storstilet knipetangsmanøvre mot Sydøst-Europa. Samtidig med utviklingen i øst og syd foregår en stor oppmarsj og oppladning på De britiske Øyer med en invasjon fra vest for øyet.

Det er tydelig at situasjonen foran den 5. krigsvinter ligger overordentlig vel til rette for en stort anlagt koalisjonsstrategi. De allierte står ferdig til å angripe på mange punkter, og så spredt at tyskerne med sine kommunikasjonsvansker ikke kan trekke fordel av de indre linjer. Mulighetene er mange, og Tyskland skal møte dem alle med bunnskrapte reserver, et nedslitt produksjons- og transport-apparat, og sammen med noen få uvillige, for ikke å si fiendtlige vasaller. Under disse omstendigheter er det neppe for dristig å spå at tyskerne alt har påbegynt det store tilbaketog, som - hvis ikke politiske begivenheter griper forstyrrende inn - bare kan ende med katastrofe.

HJEMMEFRONTEN I ETTERKRIGSPOLITIKKEN

Mange norske kvinner og menn som var politisk passive før 9. april og som av den grunn ikke kan fri seg for følelsen av en viss medskyld i det som hendte oss, har nå funnet sin bevisste plass i hjemmefrontens kamp og arbeid. De er blitt vekket til politisk ansvar, og mange av dem er bestemt på å bli politisk aktive også når landet er fritt igjen. --- Denne nuværende politiske interesse i brede lad er kanskje det mest oppmuntrende trekk i et framtidssbilde som ellers ikke byr på mange lyspunkter etter 3½ års ødeleggende okkupasjon. Uten refleksjoner og tanke på øyeblikkets egennytte tok tusener av gode nordmenn opp kampen med åndens våpen. Ingen trusler kunne stagge dem. Dette gjorde de ikke for å bevare sin levestandard eller for å holde på materielle fordeler. De gjorde det i følelsen av moralsk medansvar for landet da vår åndsfrihet skulle kreves og læmlestes.

I Norge hadde ikke åndsfrihetens begrep tidligere vært forstått av vår generasjon. De fleste betraktet det som en selvfolge, andre forbant det i høyden med fest og barnetog. Ingen skjønte i hvilken grad det bar dødelig alvor i seg. Derfor kunne en også føre på åndsfrihetens prinsipper slik som tilfellet ble i vårt politiske liv, hvor f.eks. det ene presseorgan umulig kunne tenke seg å initiativtakke et annet presseorgans standpunkt. I dag forstår vi ikke bare alvoret i åndsfrihetens begrep. Vi forstår også at det vil bli en bærende oppgave for ettertiddens demokrati å holde vernet om vår åndsfrihet fortsatt levende. Ingenting ligger da nærmere enn at hjemmefrontens menn, hos hvem åndsfrihetens idé først ble gjenfødt som politisk realitet, fortsetter å øve sin innflytelse i etterkrigspolitikken. Ingenting er naturligere enn at folket lar de framtidige avgjørelser i første rekke felles av dem som er blitt i landet og som ikke sviktet da oppgavene meldte seg. De som har gjort sin innsats i hjemlandet, skal fram. De har folkets tillit. Om dette råder det stort sett enighet, og regjeringen i London har tilkjennegitt det ved sine gjentatte erklæringer om at den har til hensikt å trekke tilbake for en hel eller delvis nydannelse av regjeringen når tiden er inne. Enhver nordmann ønsker også å se de personer i det offentlige liv som har gjort sin nasjonale innsats utenfor Norges grenser. Det ingen ønsker, er å se dem tilbake som nå i 3½ år har sittet i sitt lune rede, hjemme eller ute, og latt andre handle for seg. Skulle disse personer dukke fram igjen - og det vil de sikkert - så la dem forstå at nye tider har skapt nye menn. Den ansvarsløse levebrødspolitikkens dager skal være talte i Norge. --- Men dette som er klart i dag, kan lett bli en skuffelsens sak i morgen, hvis ikke folket selv gjør en politisk trossak av sine demokratiske frihetstanker. Det kan lett hende at mange som nærmer seg den praktiske politikk etter krigen, vil gå trett. Det politiske liv består av et tusenfoldig detaljert hverdagsslit, løvgivende og forvaltende, som stortings- eller regjerings-arbeid, eller som arbeid i partii, organisasjoner, interessergrupper av alle slag, presse o.s.v. Mange kan bli skuffet og påny trekke seg tilbake til sitt private yrke. Men skjer dette, er veien ikke lang tilbake til den farlige likegladhet overfor politikken som er demokratiets verste fiende. En likegladhet, som i det store muliggjorde tyskernes drift mot krigen, og som i det små førte til vår egen vanskje. Meget vil være unntatt om politikkens nye menn da kunne føle seg støttet av en våken nasjonal opinion. En slik støtte er det nettopp hjemmefronten kan gi - og må gi. Et sundt, kraftig demokrati krever at alle byggende krefter i samfunnet tar del i det som skjer. Det er derfor ikke bare en rett, men en plikt for den norske hjemmefront å sørge for at den nyvakte interesse for samfunnsspørsmål ikke blir forsiktig. Passer vi på å bevare den, er muligheten til stede for et rikere og mer skapende samfunnsliv enn noen gang før i vår historie.

vvv vvv vvv

P.S. TIL KRIGSOVERSIKTEN: Etter vår oversikt er skrevet meldes det at russerne har satt i gang en ny offensiv langs hele fronten. De har opprettet bruhoder på vestbredden av Dnjepr på 3 punkter nord og sydøst for Kiev og sydøst for Krementsjuk. Alle tyske motangrep er slått tilbake. Fra midtfronten meldes at det viktige jernbaneknepunktet Nevel er inntatt, og sydøst for Leningrad har russene erobret jernbaneknepunktet Kirisi etter harde kamper. - Videre er hele Tamanhalvøya heftet.